

УДК 330.341:658

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Кузнецов Є.М., аспірант (УкрДУЗТ)

В статті досліджено підходи до визначення змісту інноваційної активності, що лягло в основу формулювання авторського розуміння категорії «інноваційна активність підприємств залізничного транспорту». Окреслено специфіку інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту та визначено причини загальнодержавного і галузевого впливу, що зумовлюють низький рівень інноваційної активності підприємств галузі. Обґрунтовано стратегічні напрями підвищення інноваційної активності підприємств залізничного транспорту.

Ключові слова: *інноваційна активність, стратегічні напрями, причини, підприємства залізничного транспорту, підходи.*

STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING THE INNOVATIVE ACTIVITY OF RAILWAY TRANSPORT ENTERPRISES

Kuznetsov E., graduate student (USURT)

The article examines approaches to determining the content of innovation activity and establishes the existence of activity-based, process-based and complex views on understanding its essence. The key features of innovation activity are highlighted and the relationship with the categories of innovation activity, innovation climate and innovation potential is revealed. This formed the basis for the formulation of the author's understanding of the category «innovative activity of railway transport enterprises» as their dynamic ability to generate, implement and commercialize innovative solutions, optimally using the available resources, reserves and opportunities, in order to meet the needs of the industry for innovation and ensure on this basis its digital modernization, the specifics of innovative activity of railway transport enterprises are outlined and it is determined that in the structure of railway transport there are specialized divisions and goals of the enterprise, responsible for the innovation policy of the industry and engaged in the development of innovative and technological solutions for its needs. It is stated that the transformation processes that cover the railway industry today, and the long-term disregard by the management of its needs for the systematic implementation of innovation activities, have led to the fact that now a strategically important subject of economic activity for the state is on the verge of a technological catastrophe due to the extremely critical deterioration of fixed assets and the lack of innovative technologies in the organization of railway transport. Based on this, the reasons for national and industry influence that cause a low level of innovation activity of industry enterprises are established. Strategic directions for increasing the innovative activity of railway transport enterprises are substantiated.

Keywords: *innovation activity, strategic directions, causes, railway transport enterprises, approaches.*

Актуальність дослідження. На інноваційного шляху економічного сьогоднішній день ключовим завданням розвитку та забезпечення інноваційної для України залишається реалізація трансформації базових галузей економіки.

Динамічний розвиток залізничного транспорту як стратегічного для держави суб'єкта, попри курс країни на провадження широкомасштабних трансформацій, нині стримується через не придатність науково-дослідного середовища для продукування і застосування інновацій та непослідовність політики планування, організації і реалізації інноваційного процесу в галузі. Відсутність системності в фінансуванні та не усвідомлення керівництвом галузі провідної значущості інноваційної діяльності для підтримки життєздатності і конкурентоспроможності підприємств залізничного транспорту призвели до консервування на тривалі роки технологічної відсталості галузі.

В умовах радикальної зміни середовища функціонування, що відбуваються під впливом цифрових технологій і новацій, економічна політика підприємств залізничного транспорту має забезпечити концентрацію ресурсів і знань на стимулюванні інноваційної активності підприємств галузі з метою подолання технологічної кризи та бар'єрів на шляху їх інноваційного зростання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Спроби теоретичного осмислення змісту інноваційної активності суб'єктів господарювання та розкриття особливостей її прояву неодноразово здійснювалися відомими для науки такими вченими, як Буханова С., Вінніченко І., Гринько Т., Дорошенко Ю., Реустов А., Харів П. та інші [1-5].

Розробленню інструментів інноваційного розвитку та підвищення інноваційної активності підприємств залізничного транспорту присвятили свої дослідження Дикань В., Каличева Н., Корінь М., Обруч Г., Овчиннікова В., Токмакова І., Чередниченко О. та інші [6-10]. Водночас, слід констатувати, що в

нинішніх трансформаційних умовах проблема підвищення здатності підприємств залізничного транспорту до генерування інноваційних рішень з метою забезпечення інноваційної модернізації галузі залишається досить актуальною.

Мета статті є розкриття змісту та обґрунтування стратегічних напрямів підвищення інноваційної активності підприємств залізничного транспорту як підґрунтя забезпечення інноваційних трансформацій в галузі.

Виклад основного матеріалу. Дослідження поглядів вчених-науковців на розуміння терміну «інноваційна активність» дозволило встановити їх неоднозначність і дійти висновку, що дане поняття досить часто ототожнюється з інноваційною діяльністю попри різне смислове значення цих двох категорій. Основні підходи науковців щодо визначення змісту категорії «інноваційна активність» подано в таблиці 1. Так, в економічній енциклопедії Мочерного С. інноваційна активність визначається з позиції цілеспрямованої діяльності, що реалізується шляхом розроблення, освоєння і випуску інноваційних видів продукції, об'єктів інтелектуальної власті, технологій та впровадження прогресивних методів і форм організації праці [11]. Такої ж думки дотримуються й Мельников О. та Шувалов В., визначаючи інноваційну активність як творчу діяльність виробників, що сприяє появі новизни в товарах, процесах відповідно до вимог попиту на ринку [12].

З позиції процесного підходу визначає інноваційну активність Вінніченко І., трактуючи останню як сукупність цілеспрямованих процесів, пов'язаних з формування і реалізацією інноваційного потенціалу задля забезпечення прибутковості й конкурентоспроможності підприємства в перспективі [2].

Таблиця 1

Основні підходи науковців щодо визначення змісту категорії «інноваційна активність»

Автор	Визначення	Ключові характеристики
Мельников О., Шувалов В. [12]	творча діяльність виробників продукції, що відображається зростанні цінності / новизни продукції у відповідності до попиту та вимог ринку	діяльність щодо підвищення цінності продукції
Баранова І., Черепанова М. [13]	комплексна характеристика, що відображує інтенсивність реалізації на підприємстві інноваційних процесів за рахунок оптимального використання інноваційного потенціалу	інтенсивність діяльності в сфері створення інновацій
Пригожий А. [14]	динаміка дій підприємства в сфері розроблення інновацій та їх втілення в практичну діяльність; відображає напрями розвитку підприємства щодо створення додаткових конкурентних переваг під впливом трансформації середовища та обмеженості ресурсів	
Фатхутдінов Р. [15]	демонструє характер інноваційної діяльності підприємства	характеристика діяльності
Жукович І., Рижкова Ю. [16] Матузова І. [17]	цілеспрямована діяльність в сфері розроблення, використання та реалізації на ринок різного роду інновацій, що відображає стратегічну поведінку підприємства на ринку	
Вінніченко І. [2]	сукупність цілеспрямованих процесів, пов'язаних з формування і реалізацією інноваційного потенціалу	процес створення інновацій

З позиції комплексного підходу визначають інноваційну активність Ястремська О., Верещагіна Г., Буханова С., Дорошенко Ю., відображаючи у своєму визначенні комплексний характер цієї категорії [1]. Зокрема, Буханова С., Дорошенко Ю. вважають, що інноваційна активність є комплексною характеристикою, що відображає інтенсивність інноваційної діяльності і ґрунтується на спроможності підприємства мобілізувати інноваційний потенціал [1]. Подібну позицію відстоює й Реустов А., зазначаючи, що дана характеристика також поєднує властивості, здатності і компетентності підприємства в сфері виробництва інноваційного продукту [4]. На думку Зобова П. термін «інноваційна активність» розкривається через встановлення ступеня

інтенсивності реалізованих підприємством дій в сфері розроблення нової продукції, послуги, використання нових технологій, що дозволяють підприємству конкурувати на ринку. Оперуючи цим, даний науковець пропонує підприємства поділяти на три групи залежно від ступеня інтенсивності інноваційної діяльності: лідери (є ініціаторами інновацій), послідовники (інновації яких є реакцією на діяльність лідерів) і аутсайтери (здійснюють інновації вкрай рідко або не здійснюють зовсім) [18].

Отже, узагальнюючи, варто зазначити, що наразі в економічній літературі в цілому можна виділити три основних підходи до трактування змісту інноваційної активності:

перший і найбільш вживаний – діяльнісний підхід, в рамках якого

інноваційна активність розглядається з позиції діяльності підприємства щодо продукування, використання і комерціалізації інновацій (Зобов П. В., Матузова І. В., Мельников О.М., Пригожий А.Г., Шувалов В.М.);

другий – процесний підхід – розглядає інноваційну активність з точки зору процесу створення інновацій (Вінніченко І.І.);

третій – комплексний підхід – визначає інноваційну активність як комплексну характеристику діяльності підприємства в сфері розроблення і впровадження інновацій (Бухонова С.М., Верещагіна Г.В., Дорошенко Ю.А., Ястремська О.М.).

Інноваційна активність як комплексна характеристика, що відображує інтенсивність та результативність інноваційних процесів на підприємстві, проявляється в таких ознаках:

- новизна – результатом реалізації інноваційних процес є інноваційний продукт, якому властиві якісно нові характеристики, що відрізнятимуть його на ринку з поміж інших товарів;

- динамічність – лише ті підприємства, які постійно знаходяться в пошуку чого нового, інвестуючи в інноваційні проекти, здатні не тільки реагувати на потреби ринку, а й самостійно визначити вектори його розвитку;

- результативність – під час реалізації інноваційних процесів досягається певний результат у формі нового чи удосконалено продукту.

Разом з цим, більш глибоко інноваційна активність розкривається в таких категоріях, як інноваційна діяльність, інноваційний клімат та інноваційний потенціал, що пояснюється наступним:

по-перше, носієм інноваційної активності є підприємства, що реалізують діяльність з генерування і використання

інновацій, а також займаються їх комерціалізацією, тобто провадять інноваційну діяльність;

по-друге, в свою чергу інтенсивність та продуктивність інноваційної діяльності досить сильно залежить від динамізму оточення підприємства, тобто його інноваційного клімату;

по-третє, потужність інноваційної діяльності та її масштабність залежить від наявних у підприємства можливостей і резервів для продукування інновацій, а саме від його інноваційного потенціалу.

Ґрунтуючись на визначеному вище, під інноваційною активністю підприємств залізничного транспорту варто розуміти їх динамічну здатність генерувати, впроваджувати і комерціалізувати інноваційні рішення, оптимально використовуючи наявні ресурси, резерви і можливості, з метою задоволення потреб галузі в інноваціях і забезпечення на цій основі її цифрової модернізації.

Специфічна особливість підприємств залізничного транспорту, яка впливає на їх інноваційну активність, пов'язана з тим, що залізниці є інфраструктурною галуззю, діяльність якої не пов'язана з продукуванням інновацій. Крім того, дохід від перевезень залізничним транспортом у високому ступені залежить від стану економіки. У той же час залізничний транспорт сам по собі не генерує технологічні інновації у вигляді нового рухомого складу або сучасних об'єктів залізничної інфраструктури, виступаючи при цьому одним з найбільших споживачів результатів інноваційної діяльності інших галузей економіки. Відповідно, якість інноваційних рішень для залізничного транспорту залежить від рівня розвитку науково-технічного сектора транспортного машинобудування, чорної і кольорової металургії, виробництва будівельних матеріалів та ін. Попри це в структурі АТ «Укрзалізниця» є спеціалізовані підрозділи та цілі

підприємства, що відповідають за інноваційну політику галузі і займаються розробленням інноваційно-технологічних рішень для її потреб. Однак, трансформаційні процеси, якими охоплено на сьогоднішній день залізничну галузі, та тривале ігнорування керівництвом її потреб в системному провадженні інноваційної діяльності, призвели до того, що наразі стратегічно важливий для держави суб'єкт економічної діяльності знаходить на порозі технологічної катастрофи через вкрай критичну зношеність об'єктів основних фондів та відсутність інноваційних технологій в організації роботи залізничного транспорту.

Проблеми незадовільного стану справ підприємств залізничного транспорту в сфері інноваційної діяльності є результатом існування ряд причин як загальнодержавного, так і галузевого рівня впливу. На державному рівні основними причинами низького рівня інноваційної активності суб'єктів господарювання, в тому числі і підприємств залізничного транспорту, варто визнати:

по-перше, через недостатнє державне фінансування інноваційного сектору та відсутність сталого попиту на інновації об'єкти інноваційної інфраструктури знаходяться на межі банкрутства;

по-друге, має місце системний відтік висококомпетентних кадрів за кордон у зв'язку з низькою мотивацією до інтелектуальної праці та відсутність можливостей отримати належну винагороду за створені інноваційні продукти;

по-третє, фрагментарність державної промислової політики та відсутність в ній орієнтирів на широкомасштабне використання інновацій спонукає до скорочення обсягів інноваційної діяльності;

по-четверте, поганий інвестиційний клімат в країні створює труднощі для

залучення інвестицій в інноваційний сектор економіки;

по-п'яте, слабка мережева підтримка інноваційної діяльності, руйнування ланцюга створення новацій;

по-шосте, недосконалість державної системи захисту авторських прав та складність комерціалізації продуктів інтелектуальної діяльності через прогалини в законодавстві.

Низький рівень інноваційної активності підприємств залізничного транспорту також є результатом:

- невизначеності галузі в сфері інноваційного розвитку, відсутності стратегічних документів, які б встановлювали пріоритети її інноваційної модернізації;

- нестачі фінансово-інвестиційних ресурсів в галузі через падіння обсягів роботи підприємств залізничного транспорту та погіршення їх інвестиційно-кредитного рейтингу;

- відсутності дієвих мотиваційних стимулів та сприятливих умов для залучення працівників галузі до інтелектуальної праці;

- руйнування галузевої системи винахідництва і раціоналізаторства;

- існування опору з боку персоналу впровадженню новітніх технологій;

- розірвання інноваційно-освітніх зв'язків з галузевими закладами освітньо-наукової діяльності;

- браку кадрів, компетентних в питаннях провадження інноваційних розробок та комерціалізації інновацій;

- відсутності попиту на інновації через невеликі масштаби ініційованих наразі в галузі інноваційних проектів та відсутність галузевої програми імпортозаміщення;

- старіння галузевої науково-дослідної бази, відсутність прогресивних інноваційних об'єктів та технологій тощо.

З огляду на гостру потребу підприємств залізничного транспорту в активізації інноваційних процесів та зростанні сприйнятливості до

прогресивних новацій для втілення стратегії цифрової трансформації галузі за рахунок реалізації високоінноваційних цифрових проєктів виникає необхідність у встановленні стратегічних напрямів підвищення здатності підприємств залізничного транспорту до продукування й використання інновацій. Оскільки підприємства залізничного транспорту мають стратегічне значення для економіки країни, тому вважаємо за необхідність впровадження на макrorівні таких напрямів активізації інноваційної діяльності:

- шляхом перегляду та доповнення законодавчих положень інвестиційного, інноваційного, податкового законодавства та законодавства в сфері захисту інтелектуальних прав підвищити довіру інвесторів та сформувати сприятливий клімат для залучення інвестицій і продукування новацій;

- розроблення системи податкових преференцій шляхом формування системи пільг і знижок на інвестиції, амортизаційні відрахування в проєкти інноваційного розвитку підприємств галузі;

- модернізація та відновлення роботи державної науково-дослідної інфраструктури та підтримка галузевих об'єктів, що сприяють генеруванню прогресивних наукових ідей та їх втіленню в інноваційні проєкти розвитку підприємств залізничного транспорту, в тому числі й міжгалузевих науково-дослідних об'єктів інфраструктури;

- стимулювати попит на інноваційну продукцію підприємств залізничного транспорту шляхом відродження системи державного замовлення в умовах ініціювання реалізації масштабних інфраструктурних проєктів розвитку залізничної галузі;

- проведення масштабної агітаційної політики щодо соціально-економічної цінності новаторської діяльності, її значущості для економічного зростання країни;

- створення та фінансова підтримка інвестиційних, венчурних та гарантійних фондів, що стануть з боку держави ключовими учасниками інвестиційної підтримки інноваційних проєктів;

- формування загальнодержавної системи страхування ризиків інвестиційно-інноваційної діяльності;

- ініціювання та прийняття спеціальної програми підтримки імпорту прогресивної техніки і технологій, зразки якої відсутні в країні, шляхом закріплення системи пільгових митних зборів;

- розроблення і впровадження загальнодержавної системи планування і прогнозування інноваційного розвитку тощо.

Для підвищення інноваційної активності підприємств залізничного транспорту на мікрорівні - рівні АТ «Укрзалізниця» необхідно забезпечити:

- розроблення Стратегії інноваційного розвитку залізничного транспорту та формування пакету пріоритетних для галузі інноваційних проєктів;

- впровадження адаптивних цифрових технологій виробництва, модернізацію технологічної бази підприємств залізничного транспорту та створення віртуальних інноваційно-виробничих об'єктів;

- відновлення галузевих освітньо-наукових зв'язків шляхом створення на базі галузевих закладів освіти центрів розроблення технологій і новацій;

- створення цифрової платформи управління інноваційною діяльністю та в її межах банку та вікна новацій;

- впровадження інтегрованої системи управління проєктами і удосконалення на її основі методики відбору та формування портфелю інноваційних проєктів розвитку залізничного транспорту;

- підвищення сприйнятливості колективу до новацій та розвитку його грамотності шляхом створення корпоративного університету та

впровадження цифрових технологій навчання, в тому числі технологій VR-навчання та методів командної роботи;

- розширення портфелю інструментів зовнішнього фінансування інноваційних проєктів;

- розроблення і затвердження патентної стратегії залізничного транспорту, формування прогресивного механізму комерціалізації результатів інтелектуальної діяльності на підприємствах залізничного транспорту тощо.

Висновок. Таким чином, на основі аналізу підходів до трактування змісту інноваційної активності висвітлено авторську точку зору щодо сутності інноваційної активності підприємств залізничного транспорту, що проявляється в їх динамічній здатності генерувати, впроваджувати і комерціалізувати інноваційні рішення, використовуючи при цьому оптимально наявні ресурси, резерви і можливості, з метою задоволення потреб галузі в інноваціях і забезпечення на цій основі її цифрової модернізації. Розкрито особливості протікання інноваційної діяльності на підприємствах залізничного транспорту. Визначено основні причини, що зумовлюють зниження інноваційної активності підприємств залізничного транспорту, і обґрунтовано стратегічні напрями підвищення їх здатності до продукування й використання інновацій.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухонова С. М., Дорошенко Ю. А. Методика оцінки інноваційної активності організації. *Економічний аналіз: теорія і практика*. 2005. № 1. С. 2-8.

2. Вінніченко І.І. Інноваційна діяльність аграрних підприємств: стан та пріоритети. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму*. 2012. № 1 (5). Т. 1. С. 44-48.

3. Гринько Т.В. Сутність, складові та особливості категорії

«інноваційна активність підприємства». *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 8. С. 30-32.

4. Реустов А.Ю. Аналіз ресурсної, результатної і статистичної компоненти інноваційної активності організації. *Інновації. Інвестиції*. 2011. № 33. URL: www.uecs.ru/component/content/article/650. (дата звернення: 10.10.2021)

5. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів. Тернопіль : Економічна думка, 2003. 326 с.

6. Дикань В.Л., Обруч Г.В. Управління реалізацією спільних інвестиційних проєктів за участю підприємств залізничного транспорту в умовах цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 69. С. 9-21.

7. Каличева Н.Є. Стратегічні орієнтири розвитку підприємств залізничного транспорту на інноваційній основі. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 1 (18). С. 122-126.

8. Корінь М.В. Державне регулювання розвитку спільних виробництв за участю залізничного транспорту в умовах транскордонної співпраці. *Агросвіт*. 2019. Вип. 6. С. 40-48.

9. Овчиннікова В.О., Торопова В.І. Розвиток підприємств залізничного транспорту в умовах цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 68. С.175-181.

10. Токмакова І.В., Чередниченко О.Ю., Войтов І.М., Паламарчук Я.С. Цифрова трансформація залізничного транспорту як фактор його інноваційного розвитку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 68. С. 125-134.

11. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.

12. Мельников О.Н., Шувалов В.Н. Инновационная активность как фактор повышения конкурентоспособности предприятия. *Креативна економіка – веб-сайт*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnaya-aktivnost-kak-faktor-povysheniya-konkurentosposobnosti-predpriyatiya-1/viewer> (дата обращения: 10.10.2021)

13. Баранова И.В., Черепанова М.В. Методические подходы к оценке инновационной активности и инновационного потенциала вуза. *Образование*. 2006. № 4. URL: http://journal.safbd.ru/sites/default/files/articles/sifbd-2006-4_163-166.pdf / (дата обращения: 10.10.2021).

14. Пригожий А.Г. Методы оценки инновационной активности промышленных предприятий. «*Банк работ*». – веб-сайт. URL: www.bankrabort.com.

15. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: учебник для вузов. СПб.: Питер, 2006. 600 с.

16. Жукович І.А., Рижкова Ю.О. Інноваційна діяльність в українській економіці. Сучасний стан та проблеми. *Статистика України*. 2005. № 1. С. 25-28.

17. Матузова И. В. К вопросу о содержании и сущности категории «инновационная активность». *Транспортное дело России*. 2012. № 4. С. 104–106.

18. Зобов П. В. Инновационная активность предприятия: понятие и инструменты оценки. *Вестник торгово-технологического института*. 2012. № 3(6). С. 46–51.

REFERENCES

1. Bukhonova S. M., Doroshenko YU. A. *Metodyka otsenky ynnovatsyonnoy aktyvnosti orhanyzatsyy* [Methodology for assessing the innovative activity of an organization]. *Ėkonomycheskyu analiz: teoryya y praktyka*. 2005. № 1. P. 2-8.

2. Vinnichenko I.I. *Innovatsiyana diyal'nist' ahrarnykh pidpryyemstv: stan ta priorytety* [Innovative activity of agricultural enterprises: state and priorities]. *Byuleten' Mizhnarodnoho Nobelivs'koho ekonomichnoho forumu*. 2012. № 1 (5). T. 1. P. 44–48.

3. Hryn'ko T.V. *Sutnist', skladovi ta osoblyvosti katehoriyi «innovatsiyana aktyvnist' pidpryyemstva»* [Essence, components and features of the category «innovative activity of the enterprise»]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2010. № 8. P. 30-32.

4. Reustov A.YU. *Analyz resursnoy, rezul'tatnoy y statystycheskoy komponent ynnovatsyonnoy aktyvnosti orhanyzatsyy* [Analysis of the resource, outcome and statistical components of an organization's innovation activity]. *Ynnovatsyy. Ynvestytsyy*. 2011. № 33. URL: www.uecs.ru/component/content/article/650. (data obrashchenyya: 10.10.2021)

5. Khariv P. S. *Innovatsiyana diyal'nist' pidpryyemstva ta ekonomichna otsinka innovatsiynykh protsesiv* [Innovative activity of the enterprise and economic assessment of innovation processes]. *Ternopil' : Ekonomichna dumka*, 2003. 326 p.

6. Dykan' V.L., Obruch H.V. *Upravlinnya realizatsiyeyu spil'nykh investytsiynykh proektiv za uchastyu pidpryyemstv zaliznychnoho transportu v umovakh tsyfrovizatsiyi* [Managing the implementation of joint investment projects involving railway transport enterprises in the context of digitalization]. *The bulletin of Transport and Industry Economics*. 2020. № 69. P. 9-21.

7. Kalycheva N.YE. *Stratehichni oriyentyry rozvytku pidpryyemstv zaliznychnoho transportu na innovatsiynyi osnovi* [Strategic guidelines for the development of railway transport enterprises on an innovative basis]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*. 2019. Vyp. 1 (18). P. 122-126.

8. Korin' M.V. *Derzhavne rehulyuvannya rozvytku spil'nykh*

vyrobnytstv za uchastyu zaliznychnoho transportu v umovakh transkordonnoyi spivpratsi [State regulation of the development of joint production facilities involving railway transport in the context of cross-border cooperation]. *Ahrosvit*. 2019. Vyp. 6. P. 40-48.

9. Ovchynnikova V.O., Toropova V.I. Rozvytok pidpryyemstv zaliznychnoho transportu v umovakh tsyfrovizatsiyi [Development of railway transport enterprises in the context of digitalization]. *The bulletin of Transport and Industry Economics*. 2019. № 68. P.175-181.

10. Tokmakova I.V., Cherednychenko O.YU., Voytov I.M., Palamarchuk YA.S. Tsyfrova transformatsiya zaliznychnoho transportu yak faktor yoho innovatsiynoho rozvytku [Digital transformation of railway transport as a factor of its innovative development]. *The bulletin of Transport and Industry Economics*. 2019. № 68. P. 125-134.

11. Ekonomichna entsyklopediya [Economic encyclopedia]: U tr'okh tomakh. T. 1. / Redkol.: S.V. Mochernyy (vidp. red.) ta in. K.: Vydavnychyy tsentr «Akademiya», 2000. 864 p.

12. Mel'nykov O.N., Shuvalov V.N. Ynnovatsyonnaya aktyvnost' kak faktor povysheniya konkurentosposobnosti predpryyatyya [Innovative activity as a factor of increasing the competitiveness of the enterprise]. *Kreatyvna ekonomika – veb-sayt*. URL:

<https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnaya-aktivnost-kak-faktor-povysheniya-konkurentosposobnosti-predpriyatiya-1/viewer> (data obrashcheniia: 10.10.2021)

13. Baranova Y.V., Cherepanova M.V. Metodicheskiye podkhody k otsenke ynnovatsyonnogo potentsyala vuza [Methodological approaches to the assessment of innovation activity and innovative potential of the university]. *Obrazovaniye*. 2006. № 4. URL http://journal.safbd.ru/sites/default/files/articles/sifbd-2006-4_163-166.pdf / (data obrashcheniia: 10.10.2021).

14. Pryhozhyy A.H. Metody otsenky ynnovatsyonnogo aktyvnosti promyshlennykh predpryyatyy [Methods for assessing the innovation activity of industrial enterprises]. «*Bank rabot*». – *veb-sayt*. URL: www.bankrabot.com.

15. Fatkhutdinov R.A. Ynnovatsyonnyy menedzhment [Innovation management]: uchebnyk dlya vuzov. SPb.: Pyter, 2006. 600 p.

16. Zhukovych I.A., Ryzhkova YU.O. Innovatsiynaya diyal'nist' v ukrayins'kiy ekonomitsi. Suchasnyy stan ta problemy [Innovation activity in the Ukrainian economy]. *Statystyka Ukrayiny*. 2005. № 1. P. 25-28.

17. Matuzova Y. V. K voprosu o sodержaniy y sushchnosti katehoryi «ynnovatsyonnaya aktyvnost'» [To the question of the content and essence of the category "innovative activity"]. *Transportnoe delo Rossyy*. 2012. № 4. P. 104–106.

18. Zobov P. V. Ynnovatsyonnaya aktyvnost' predpryyatyya: ponyatiye y ynstumenty otsenky [Innovative activity of the enterprise: the concept and assessment tools]. *Vestnyk torhovo-tekhnologicheskoho ynstytuta*. 2012. № 3(6). P. 46–51.